

ŽIVKOVIĆ JOVO

SJEĆANJA NA MOJU KĆERKU BOSU ŽIVKOVIĆ

B Bosansku Gradišku došao sam kao zarobljenik srpske vojske u toku prvog svjetskog rata. Od tog vremena ostao sam da živim u Bosni. Inače sam rođen u selu Potokanje kod Knjaževca. Učestvovao sam u oba balkanska rata i ostao stalno u vojsci sve do zarobljavanja od strane Austrijanaca u toku prvog svjetskog rata.

Budući da je zbog mobilizacije u austrougarsku vojsku vladala nestašica činovnika, mene su u Bos. Gradišci angažovali da kao zarobljenik radim u ekspozituri Zemaljske banke za Bosnu i Hercegovinu. Pošto mi je radno mjesto odgovaralo, odlučio sam da u Bos. Gradišci ostanem i poslije završetka rata. U Gradišci sam se 1920. godine i oženio sa Kasalica Ankom, kćerkom pekara u istom mjestu. Godina dana kasnije, u avgustu 1921. godine, rodila nam se kćerka Bosa, a marta 1923. godine kćerka Bogdana. Živjeli smo u sretnom braku u ovom malom bosanskom mjestu, gdje sam stekao mnoge drugove i prijatelje. Ljudi su bili prijazni i društveni i iz tih razloga nisam se ni vraćao u Srbiju. Nastavio sam raditi kao bankarski činovnik.

Pouzdamo znam da je 1928. godine postojala u Bos. Gradišci partijska organizacija. Te ili prethodne godine je obrazovana partijska ćelija sa 4 člana. Članovi su bili Božo Kovačević, Petar-Pero Todić, Ristan Kević i obučar Mujo Korić. Sekretar je bio Božo Kovačević. Prisustvovao sam na nekoliko sastanaka na koje sam pozvan. U to sam vrijeme još radio kao bankarski činovnik. Božo Kovačević pronevjerio je neki partijski novac, poslije čega je otišao u Zagreb. Poginuo je vozeći se na motoru.

Postojanje partijske organizacije u Bos. Gradišci 1928. godine spominjem da bih ukazao na jednu malo poznatu činjenicu da je između dva svjetska rata postojala partijska organizacija. Nije mi poznato da li je bila vezana za Zagreb ili Banju Luku.

Primjetio sam da je za vrijeme školovanja u Učiteljskoj školi u Banjoj Luci pristupila komunističkom pokretu. To je iz njenog ponašanja i druženja sa komunistima bilo vidljivo. Nisam imao nikakvih primjedaba za njeno bavljenje politikom ali sam se kao otac bojao da ne strada. Zbog toga sam joj i savjetovao da bude oprezna.

U toku školovanja bila je stalno odličan učenik. U Gimnaziji u Bos. Gradišci oslobođena je male mature sa još dva učenika. Sama se opredjelila da bude učiteljica. Zbog toga se i upisala u Učiteljsku školu u Banjoj Luci. Prve godine školovanja u Banjoj Luci stanovala je u internatu Kola srpskih sestara, a potom privatno kod župne crkve.

Po prirodi je bila otresita i snalažljiva, naročito druželjubiva. Skoro uvijek je bila u društvu. Mnogo je čitala. U toku ferija dolazila je kući. U Bos. Gradišci družila se sa Atifom Topićem. Primjetio sam da je imala i ilegalnu literaturu, onu koja je zakonom bila zabranjena. Nisam joj branio da je čita, ali sam je upozorio da je mora skrivati. I sam sam mrzio sistem jer sam u njemu vidio nepravde, eksploataciju, bogatstvo jednih i siromaštvo drugih, a da i ne spominjem da sam sa ppsla i sam bio otpuštan.

U Bos. Gradišci najviše se družila sa Almom Hohman, kćerkom veterinara, po nacionalnosti Jevreja. Taj je veterinar prešao na katoličku vjeru još prije rata. Još prije rata iz Bos. Gradiške prešao je u Banju Luku, gdje je Bosiljka nastavila druženje sa njegovom kćerkom. Mislim da je i ona bila politički napredna djevojka.

Jednog dana za vrijeme ferija, kada se iz Banje Luke vratila u Bos. Gradišku, po dolasku kući naišao sam na jedan sastanak. Bila je tu jedna grupa mladića i djevojaka. Osjetio sam da je sastanak političke prirode. Nisam stavio nikakvu primjedu, ali sam je ponovo upozorio da mora biti oprezna u svom vlastitom interesu.

Bosiljka je volila pomoći. Dvojicu djaka koji su došli iz Nikšića, gdje su iz škole izbačeni iz političkih razloga, besplatno je podučavala, mada su po godinama bili stariji od nje. Volila je svakom pomoći jer je u prirodi bila veoma sažaljiva. Volila je igre i pjesmu, ali iznad svega rad.

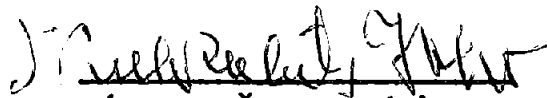
Njena zadnja godina školovanja u Učiteljskoj školi u Banjoj Luci bila je skraćena. Umjesto u junu, nastava je bila

završena u januaru 1941.godine.Dobila je namještenje u selu Maleševci kod Bos.Grahova.

Izbio je drugi svjetski rat,a potom i kapitulacija.Dobio sam dokumente i u maju 1941.godine otišao u Srbiju jer je zbog ustaškog proganjanja postojala opasnost za moj život.Zamnom je kasnije došla i mlađja kćerka Bogdana.

Supruga Anka ostala je u Bos.Gradišci,ali je ubrzo otišla Bosiljki u Maleševce.Supruga Anka ostala je sa Bosiljkom i u ustaničkim danima 1941.Kada je Bosiljka sa područja Pounja prešla na politički rad na području Manjače 1941.godine,supruga je ostala da radi u partizanskim bolnicama.

Supruga Anka umrla je poslije Oslobođenja 1945.godine prije nego što sam uspio da se s njom vidim.Nismo se mogli vidjeti jer sam radio na dužnosti rukovodioca vojne pošte pri 14.brigadi 53 divizije.Demobilisan sam tek u junu 1945.godine,kada je supruga Anka već bila sahranjena jer su sve ono što je u toku rata proživila uticali na njeno zdravlje,a posebno ubistvo naše kćerke Bosiljke.Žao mi je što me nisu pozvali da prisustvujem suđenju grupi četnika koji su ubili Bosiljku 1942.godine.'

(Jovo Živković)

Banja Luka,10.mart 1978.

Banja Luka,Gavrila Principa
br.5.-

